

N:o 65.

Ank. till Riksd. kansli den 26 april 1895, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om anordnande af bageri och bryggeri vid Vexjö hospital.

(2:dra U. A.)

Uti en till statsutskottet remitterad proposition (n:o 47) har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för den 22 nästlidne mars, föreslagit Riksdagen att för uppförande och inredande af en byggnad, inrymmande bageri och bryggeri, vid Vexjö hospital på extra stat för år 1896 anvisa ett belopp af 21,300 kronor.

Till åberopade statsrådsprotokollet har departementschefen meddelat, att medicinalstyrelsen i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 11 i ofvannämnda månad gjort framställning om anordnande af bageri och bryggeri vid Vexjö hospital och med afseende härå anført följande:

Då de flesta patienter å statens anstalter för sinnessjuke hade arbetares lefnadsvanor och i öfverensstämmelse dermed begagnade mycket bröd till sina måltider, inginge också bröd till väsentlig del i hospitalens och asylernas spisordning. För att erhålla bröd till någorlunda billigt pris och äfven i detta hänseende så mycket som möjligt begränsa utgifterna för hospitalets underhåll, förrättades å anstalterna på föreskrifvet sätt leveransauktioner, och pröfvades de dervid afgifna anbuden noggrant af medicinalstyrelsen. Det oaktadt hade å ett och annat hospital, beläget

invid mindre stad, uppstått svårighet att erhålla ett någorlunda antagligt pris för en del matvaror och särskildt för mjukt groft bröd. Vexjö hospital vore ett af dessa. Sålunda hade derstädes vid auktion, hällen förliden höst för leverans under innevarande år, lägsta anbudet för leverans af groft mjukt rågbröd utgjort 20,9 öre per kilogram med en åtgång af 35,000 kilogram för år, under det att å andra hospital samma brödsort betingat ett pris af 13 à 16 öre per kilogram. Först efter förnyad auktion och underhandlingar derefter hade ett lägre pris kunnat erhållas, som dock fortfarande vore högre än vid öfriga hospital.

Under sådana förhållanden vore väl behöfligt, att — på sätt redan vore utfördt å Kristinehamns, Vadstena och Upsala hospital, Lunds hospital och asyl samt Piteå hospital — för Vexjö hospital anlades ett bageri, hvarigenom bröd kunde erhållas till billigare pris och af fullgod beskaffenhet. Att eget bageri medförde äfven ekonomisk vinst, syntes deraf, att priset för det vid Lunds hospital och asyl tillverkade brödet beräknats till 11 öre per kilogram, eller nära 10 öre lägre än fordradt leveranspris vid Vexjö hospital. Äfven om priset å bröd, beredt vid Vexjö hospital, skulle blifva högre än vid Lunds hospital, torde dock vinsten af eget bageri blifva 2,500—3,000 kronor för år och således kunna snart betäcka kostnaden för bageriets uppförande, oafsedt andra dermed förenade fördelar.

I öfverensstämmelse med befolkningens vanor användes svagdricka i betydlig mängd å statens anstalter för sinnessjuke. Vadstena och Piteå hospital hade egna bryggerier. De öfriga anstalterna erhöle sitt behof af svagdricka jemte öfriga förnödenheter efter vederbörlig leveransauktion för hvarje år.

Äfven i afseende på dricka hade leveranserna för Vexjö hospital varit mindre förmånliga med hänsyn till varans både beskaffenhet och pris. Såsom bevis härpå kunde anföras, att för leverans till Vexjö hospital under de sista fyra åren betalts 4,5 öre per liter med en åtgång af 26,000 liter för år, under det å andra hospital betalts 1,9 till 3,5 öre per liter. För erhållande af svagdricka till billigt pris och af god beskaffenhet erfordrades därför vid Vexjö hospital eget bryggeri, om det kunde uppföras och anordnas utan allt för stora kostnader. Skildt från den egentliga hospitalsbyggnaden låge hospitalets tvätthus och kök, båda sammanbyggda, och skulle detta år en mindre jernväg anläggas för transporter mellan dessa hus och hospitalet. Denna ekonomiafdelning skulle nu kunna kompletteras med ett bageri och ett bryggeri sammanbyggda, hvarigenom hospitalets behof af bröd och svagdricka kunde blifva tillgodosedt på ett i allo fördelaktigt sätt.

För bageriet erfordrades en mindre byggnad af tegel, inrymmande en bagarestuga med två bakugnar och ett torkskåp, jäsningsrum samt nödiga förrådsrum för mjöl och bröd. Sammanbygdt härmed kunde anordnas ett bryggeri, beräknadt för tillverkning af 600 liter dricka i veckan och inrymmande på nedra bottnen bryggerirum, jäs- och lagringsrum samt förrådsrum och på vinden ett rum för kylskepp. Då boningsrum å vinden samtidigt kunde anordnas för en ganska ringa kostnad för hospitalet, och derjemte lämplig bostad för ekonomibetjeningen vid bageriet och bryggeriet erfordrades, borde fyra rum å vinden för detta ändamål anordnas. Totalkostnaden för bageriet och bryggeriet beräknades till 21,300 kronor, hvari inginge utgifterna för erforderliga ledningar för ånga till bryggeriet, rörledningar inom bryggeriet, kall- och varmvattensledningar, kloakledningar m. m., jemte nödiga kranar, ventiler och öfriga tillbehör, beräknade till 3,730 kronor, samt apparater för bryggeriet med 1,700 kronor. Lokalerna kunde uppvärmas medelst värmeelementer och ånga från samma ångpanna, som lemnade ånga till kök och tvätt.

Ehuru någon tillförlitlig beräkning af den besparing, som härigenom borde kunna ernås, icke kunde utföras, kunde likväl anses såsom själfklart, att, likasom mathållning från eget kök blefve billigare än vid anlåtande af entreprenad, äfven hembakning och hembrygd skulle visa sig blifva fördelaktigare än leveranser från bagare och bryggare, och detta särskildt med hänsyn dertill, att verksam täflan ej kunde erhållas vid ett hospital beläget vid en småstad.

Då kostnaden för den föreslagna nybyggnaden vore rätt betydlig och härmed afsåges en förändring af en vigtig förvaltningsgren, hade medicinalstyrelsen ej ansett sig kunna härom besluta, utan hemställde om bemyndigande för styrelsen att af förslagsanslaget till hospitals underhåll använda en summa af högst 22,000 kronor för uppförande och inredande af bageri och bryggeri vid Vexjö hospital.

Enligt hvad departementschefen vidare meddelar, hade vid medicinalstyrelsens skrifvelse fogats dels ritningar till den föreslagna nybyggnaden jemte ett af medicinalstyrelsens biträdande arkitekt, hofintendenten A. Kumlien upprättadt kostnadsförslag, slutande å 21,300 kronor, dels ock ett från direktionen öfver hospitalet infordradt yttrande, hvaruti direktionen förmålt sig icke hafva något att erinra mot ritningarna eller kostnadsförslaget.

Sedan öfverintendentsembetet erhållit befallning att yttra sig i frågan, hade embetet i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 19 nästlidne mars anmält, att embetet icke funnit anledning till någon som helst erinran beträffande det af medicinalstyrelsen framställda förslaget.

Af hvad medicinalstyrelsen i detta ärende anført syntes det departementschefen vara ådagalagdt, att genom den föreslagna anordningen en icke obetydlig besparing skulle kunna vinnas. Det förefölle honom emellertid tveksamt, huruvida det byggnadsföretag, som här åsyftades, kunde hänföras till sådana ändamål, som borde tillgodoses af förslagsanslaget till hospitals underhåll, och Riksdagen hade år 1892, då fråga förevar om anvisande af medel till uppförande vid Piteå hospital af, bland annat, en bryggeribyggnad, uttalat den åsigt, att därför lämpligast bort äskas särskildt anslag å extra stat. Med anledning häraf har departementschefen hemställt om aflåtande till Riksdagen af ofvan omnämnda proposition.

På grund af hvad i ärendet anförts får utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 26 april 1895.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS PERSSON.
